VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

U-jatkokirje Energiaverodirektiivin Uudistamisesta

LEO PARKKONEN, LAINSÄÄDÄNTÖNEUVOS

TALOUSVALIOKUNTA UJ 23/2024 KUULEMINEN

21.11.2024

Keskeinen sisältö

Keskeinen sisältö

- U-jatkokirjelmässä tarkastelun kohteena on neuvostokäsittelyn aikana komission alkuperäisestä komission direktiiviehdotuksesta muuttuneet kohdat, joihin tarvitaan Suomen kanta tai joihin kantaa ei aiemmin ole ollut.
- PJ:n ehdottamat muutokset komission vuoden 2021 uudistusehdotukseen verrattuna ovat varsin suuria, mutta nykytilaan verrattuna vähäisiä, koska kompromissiehdotuksessa on varsin pitkälti palattu voimassa olevan direktiivin mukaisiin ratkaisuihin.
- Yleisesti ottaen direktiiviuudistuksen keskeisten tavoitteiden (ympäristöohjaavuuden lisääminen, sisämarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja verotuottojen turvaaminen) kannalta edistyminen on ollut kokonaisuutena vaatimatonta.
- Koska kyse vähimmäisverodirektiivistä, vaikutukset riippuvat siitä, miten Suomi ja muut jäsenvaltiot toimivat vähimmäisverotasojen yläpuolella. Vähimmäisverotasojen korotukset ovat maltillisia. Suomessa ollaan kaikkien polttoaineiden osalta reilusti yli nykyisten ja ehdotettujen vähimmäistasojen.

Keskeinen sisältö

- Joiltakin osin neuvotteluissa on edetty Suomen aikaisemmassa linjauksessa tavoittelemaan suuntaan. Esimerkiksi sähkön ja energian osalta sallitaan yksityisen ja yrityskäytön sekä mm. bensiinin ja dieselöljyn verotuksellinen erottelu. Sähkön verotaso ei olisi enää kytketty kehittyneisiin polttoaineisiin eikä turpeen verotaso kivihiilen tasoon.
- Kompromissiehdotuksessa puupolttoaineet ehdotetaan jätettäväksi direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, kun taas vety ja turve (vähimmäisverotaso olisi alempi kuin Suomen nykyinen turpeen vero) tulisivat uusina polttoaineina veroharmonisoinnin piiriin.
- Kaupallisen lento- ja vesiliikenteen polttoaineille ehdotetaan nykyisen kaltaisen verottomuuden jatkamista. Muina muutoksina ehdotetaan sähkön ja biokaasun pientuotannolle verottomuussäännöksiä sekä mahdollisuutta jatkaa ammattidieselin käyttöä 2042 loppuun.
- Yhteenvedonomaisesti muutokset voimassa olevaan energiaverodirektiiviin vähäiset. Käytännössä merkittävin rakenteellinen muutos nykytilaan olisi EU:n vähimmäis-verotuksen perustuminen polttoaineen energiasisältöön ja -ympäristöluokitukseen, mikä vastaisi pitkälti Suomen energiaverotusta.
- Voimaantulo aikaisintaan 2028.

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittely

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittely

- Komissio antoi heinäkuussa 2021 ehdotuksen energiaverodirektiivin uudistamiseksi osana 55-valmiuspakettia. Direktiiviehdotusta on käsitelty artikla- ja teemakohtaisesti neuvoston välillisen verotuksen työryhmässä jo noin 30 kertaa.
- Jäsenvaltioiden käsitykset direktiivin sisällöstä ovat neuvoston työryhmässä olleet monilta osin varsin kaukana toisistaan ja useat maat eivät pidä ehdotusta valmiina Ecofin-neuvoston keskusteluihin.
- Neuvoston puheenjohtajan tarkoituksena on kuitenkin edistää asian yleistä valmistelua ja kompromissin saavuttamista ja siten asia on esillä Ecofin-neuvostossa 10.12.2024, jolloin siitä käytäisiin poliittisen tason keskustelu ainakin joidenkin kysymysten, kuten lento- ja vesiliikenteen verotuksen osalta.
- Koska esitys ei ole kaikilta periaatteeliisemmilta eikä teknisestikään valmis, sen käsittely jatkunee neuvoston työryhmässä Puolan puheenjohtajuuskaudella joulukuun Ecofin-neuvoston linjausten pohjalta.

Asiasta yksityiskohtaisemmin - komission ehdotuksen vertailua PJ:n kompromissiehdotukseen

Energiaverodirektiivin (EVD) uudistamisen tavoitteet

- Toimia yhtenä osana ilmastopoliittista 55-pakettia
  - Kytkeä energiaverotus nykyistä paremmin EU:n energia-, ympäristö- ja ilmastopolitiikkaan
  - Parantaa sen toimintaa vähennettäessä päästöjä, edistettäessä energian säästöä, energiatehokuutta sekä tavoiteltaessa siirtymää sähköön ja vaihtoehtoisiin polttoaineisiin
- Sisämarkkinoiden toiminnan parantaminen sekä
- Säilyttää jäsenvaltion mahdollisuus energiaverotuottoihin
- Direktiivin ajantasaistaminen

Komission ehdotuksen keskeinen sisältö

- Määräperusteisesta vähimmäisverosta siirryttäisiin tuotteen energiasisältöön perustuvaan veroon
  - Energiasisältöön perustuva vero poistaisi nykyisen fossiilisia polttoaineita suosivan rakenteen
  - Suomessa jo käytössä energiasisältövero

  PJ:n ehdotuksessa energiasisältöön perustuva verotus säilyisi
- Veropohja laajenisi vetyyn, turpeeseen ja puupolttoaineisiin – esimerkiksi biopolttonesteet ja biokaasu jo nykyisen EVD:n mukaan veronalaisia tuotteita.
  - Tavoitteena keskenään kilpailevien energiatuotteiden saattaminen yhtenäisen verokohtelun piiriin
  - Puupolttoaineet ja turve olisivat veronalaista vain yli 5 megawatin laitoksissa

  PJ:n ehdotuksessa puupolttoaineet olisivat direktiivin soveltamisalan ulkopuolella, turpeen käyttö olisi verollista yli 7,5 MW laitoksissa (Suomessa turpeen vero 5,7 euroa/MWh, ehdotuksen vähimmäistaso 3,2 euroa/MWh, jota voitaisiin soveltaa esimerkiksi turpeeseen vaikka muita lämmityspolttoaineita verotettaisiin kireämmin).

Komission ehdotuksen keskeinen sisältö

- Vähimmäisverotaso määräytyisi tuotteen käyttötarkoituksen perusteella
  - Polttoaineet jaettaisiin käyttötarkoituksen mukaan nykyisen kaltaisesti kolmeen ryhmään eli liikenne-, työkone- ja lämmityspolttoaineisiin. Sähkö olisi oma ryhmänsä. Liikennepolttoaineilla olisi muita ryhmiä korkeammat vähimmäisverotasot – työkone- ja lämmityspolttoaineilla yhtenevät verotasot

PJ:n kompromissiehdotuksessa em. käyttötarkoitusjaottelu säilyisi

- Uutta olisi se, että ympäristöominaisuuksien (RED mukainen kestävyysluokittelu eli ns. vertikaaliranking) perusteella esimerkiksi dieselöljy olisi luokiteltu kolmeen ryhmään:

1. Fossiilinen ja ei-kestävä biodiesel
2. Kestävä biodiesel
3. Kehittynyt biodiesel

PJ:n kompromissiehdotuksessa vertikaaliranking on säilymässä vaikkakin siten vesitettynä, ettei jäsenvaltion tosiasiallisesti tarvitsisi verottaa polttoaineen komponentteja ympäristöluokan mukaisesti vaan koko tuote voitaisiin verottaa esimerkiksi pääkomponentin mukaisesti.

Komission ehdotuksen keskeinen sisältö

- Uutta olisi se, että jäsenvaltioiden olisi kansallisessa verotuksessaan noudatettava täysin ympäristöperusteista luokittelua (horisontaaliranking)
  - Esimerkiksi bensiiniä ja dieseliä olisi verotettava yhdenmukaisin perustein eli niistä olisi kannettava saman suuruinen energiasisältövero.

  PJ:n kompromissiehdotuksessa horisontaaliranking on ehdotettu poistettavaksi, joten bensiinillä ja dieselillä tai turpeella ja kivihiilellä voisi olla direktiivin vähimmäisverotasojen yläpuolella kansallisesti eri verotasot
- Sähkön verotaso kytkettäisin kehittyneiden lämmityspolttoaineiden (eli alimpaan) verotasoon

  PJ:n kompromissiehdotuksessa em. kytkentä on poistumassa
- Muutokset voimassa oleviin vähimmäisverotasoihin maltillisia ja lisäksi ne indeksoitaisiin

  PJ:n kompromissiehdotuksessa verotasoja ja indeksointia lievennettäisiin jonkin verran

Komission ehdotuksen keskeinen sisältö

- Yritys- ja yksityiskäytön välillä ei voisi enää tehdä eroa energiaverotuksessa

  PJ:n kompromissiehdotuksen mukaan yritys- ja yksityiskäytön eriyttäminen olisi mahdollista siten esim. teollisuuden alempi sähkövero olisi edelleen mahdollinen

- Mahdollisuus ammattidieseliin poistettaisiin

  PJ:n kompromissiehdotuksen mukaan ammattidiesel säilyisi 2042 loppuun

- Energiaintensiiviselle teollisuudelle, yhteistuotannolle ja maataloudelle voitaisiin edelleen myöntää veronalennuksia vähimmäistason yläpuolella sekä kehittyneille uusiutuville polttoaineille veronalennuksia ja verottomuuksia.

  PJ:n kompromissiehdotuksessa nämä tuet säilyisivät siten muutettuna, että maataloudelle nollaverotaso olisi mahdollinen

- EU:n sisäisen kaupallisen lentoliikenteen ja vesiliikenteen polttoaineiden verottomuudesta luovuttaisiin

  PJ:n kompromissiehdotuksen mukaan kaupallisen lento- ja vesiliikenteen verottomuus säilyisi nykyisellään (ja myös huviveneilyn ja –ilmailun verollisuus)

Esimerkkejä Suomen ja EVD:n verotasoista

	Suomi	Energiaverodirektiivi			
	nykylainsäädäntö 2024	nykyinen	Ehdotus 2028	Ehdotus 2033	Ehdotus 2038
Fossiilinen bensiini, snt/l	71,77	35,9	34,40	36,86	39,30
Fossiilinen diesel, snt/l	54,70	33,0	38,70	41,47	44,21
Biodiesel, kestävä, snt/l	41,10	33,0	18,29	19,62	20,91
Biodiesel, kehittynyt*, snt/l	33,00	33,0	0,51	0,54	0,58
Kerosiini, huvi-ilmailu	81,17	33,0	36,55	39,17	41,75
Kerosiini, kaupallinen lentoliikenne	0	0	0	0	0
Kevyt polttoöljy snt/l	27,58	2,1	3,24	3,49	3,71
Maakaasu, €/MWh	23,35	1,08/0,54	3,24	3,49	3,71
Biokaasu, kehittynyt, €/MWh	1,28	1,08/0,54	0,54	0,58	0,61
Kivihiili, €/MWh	31,87	1,08/0,54	3,24	3,49	3,71
Turve, €/MWh	5,70	0	3,24	3,49	3,71
Kiinteä biomassa (CN 4401 ja 4402), €/MWh	0	0	0	0	0
Sähkö, €/MWh	22,53/0,63	1/0,5	0,54	0,58	0,61

**energiaverodirektiivissä kehittyvät polttoaineet koskevat myös RED III-direktiivin liitteen 9B raaka-aineista tehtyjä uusiutuvia polttoaineita*

Kuvassa on esitetty bensiinin, dieselin vähimmäisverotasojen sekä Suomen verotasojen reaalinen kehitys sekä ehdotukset käyttäen ehdotuksen mukaista kuluttajahintaindeksiä, josta on poistettu energia ja prosessoimaton ruoka.

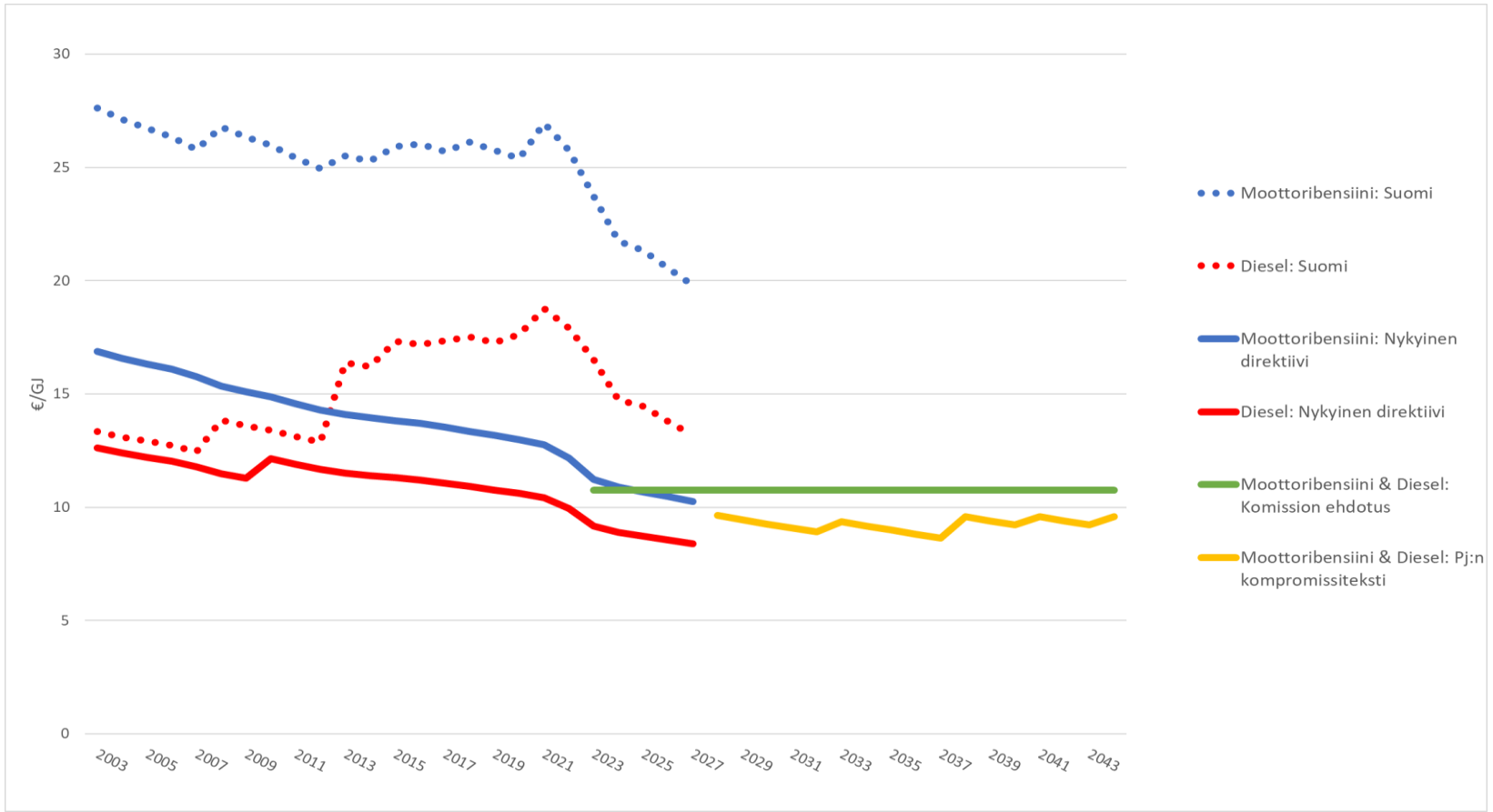

Kuvassa on esitetty lämmityspolttoaineista maakaasun ja kivihiilen vähimmäisverotasojen sekä Suomen verotasojen reaalinen kehitys sekä ehdotukset käyttäen ehdotuksen mukaista kuluttajahintaindeksiä, josta on poistettu energia ja prosessoimaton ruoka.

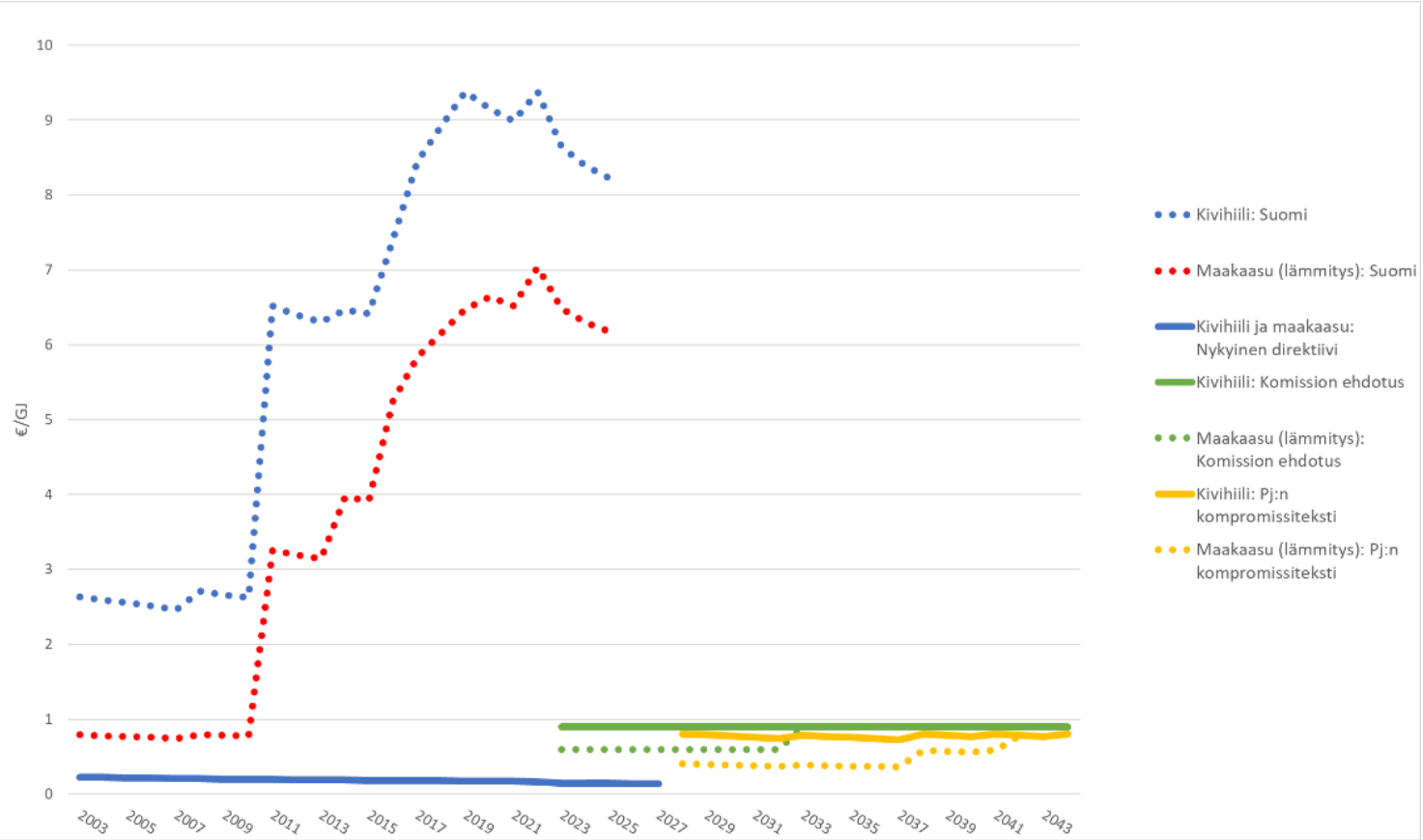

Ehdotuksen vaikutuksia

- Vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti niihin jäsenvaltioihin,
  - joissa verotasot alle ehdotetun vähimmäistason tai vähimmäistasolla ja
  - joiden veropohjaan ja veron rakenteeseen tulisi suuria muutoksia
- Suomessakin lainsäädäntöön olisi tehtävä muutoksia esimerkiksi joidenkin uusien tuotteiden lisäämisen (esim. vety) ja veron rakenteen muuttumisen johdosta
- Suomen edistyksellisestä verorakenteesta (polttoaineen energiasisältö ja elinkaaren aikainen hiilidioksidipäästö) sekä korkeista verotasoista ja kansainvälisesti vertaillen vähäisistä tuista johtuen ympäristövaikutukset vähäisiä
- Vaikutukset riippuvat keskeisesti siitä, millaisia verotasoja jäsenvaltio ottaa käyttää vähimmäistason yläpuolella